

СИЛАБУС
навчальної дисципліни

«СУЧАСНІ АСПЕКТИ ЦИВІЛЬНО-ПРАВОВОЇ ВІДПОВІДАЛЬНОСТІ»

кафедра цивільно-правових дисциплін

Статус дисципліни	minor/вибіркова
Рівень вищої освіти	другий (магістерський)
Ступінь вищої освіти	магістр
Галузі знань	(08) «Право»
Спеціальність	(081) «Право»
Освітня програма	ВКЗО 02
Форми здобуття вищої освіти	за денною формою навчання
Мова викладання	українська
Навчальний рік розроблення	2021
Форма підсумкового контролю	залік

Науково-педагогічні працівники, які забезпечують викладання навчальної дисципліни:

Назва навчальної дисципліни	Сучасні аспекти цивільно-правової відповідальності (Modern aspects of civil liability)
Науково-педагогічний працівник (-ки)	Білянська Наталія Володимирівна
Профайл викладача (-ів)	https://orcid.org/0000-0002-1650-5500
Контактний тел.	(063) 244 85 20
E-mail:	ndemydenko78@gmail.com
Науково-педагогічний працівник (-ки)	Устименко Тетяна Петрівна
Профайл викладача (-ів)	https://orcid.org/0000-0003-0049-5608
Контактний тел.	(098) 912 99 99
E-mail:	tatust18@yahoo.com
Науково-педагогічний працівник (-ки)	Шаповал Леся Іванівна
Профайл викладача (-ів)	https://orcid.org/0000-0003-4503-9075
Контактний тел.	(067) 264 08 99
E-mail:	lesynyl@ukr.net

Консультативна допомога кафедри

Очні консультації: з 14.00 до 16.30 відповідно до графіка чергувань науково-педагогічних працівників кафедри.

Online-консультації: за допомогою електронної пошти (k008@naiau.kiev.ua), месенджерів і платформи Zoom, Пн-Пт з 9:00 до 16:00.

1. Коротка анотація до навчальної дисципліни.

Предметом вивчення навчальної дисципліни є основні принципи, доктринальні засади, правові джерела, окремі поняття, терміни, визначення, дефініції, юридичні категорії інституту цивільно-правової відповідальності, особливості вирішення основних конструкційно-догматичних проблем цивільно-правової відповідальності, які зберігають своє науково-практичне значення під час аналізу та розробки сучасного праворозуміння.

Формами навчання є лекції (відеолекції), практичні та семінарські заняття (аудиторно або в режимі он-лайн, з використанням відео-конференції, за допомогою Skype, Zoom, інших освітніх веб-технологій, інтерактивних електронних курсів, блогів, чатів, форумів та ін.).

Ключовими питаннями, що підлягають вивченню, є такі: поняття, ознаки та функції цивільно-правової відповідальності; види та форми цивільно-правової відповідальності; умови цивільно-правової відповідальності; особливості відповідальності без вини в цивільному праві; звільнення від цивільно-правової відповідальності; проблемні аспекти переддоговірної відповідальності в цивільному праві; цивільно-правова відповідальність в договірних зобов'язаннях щодо передачі майна у власність, у тимчасове користування, з виконання робіт, надання послуг, у сфері здійснення кредитно-розрахункових відносин; цивільно-правова відповідальність в недоговірних зобов'язаннях.

2. Мета та цілі навчальної дисципліни.

Метою викладання навчальної дисципліни «Сучасні аспекти цивільно-правової відповідальності» є поглиблене вивчення інституту відповідальності, ознайомлення з актуальними проблемами цивільно-правової відповідальності, формування у майбутніх фахівців певних юридичних знань, наукового світогляду та правової культури.

Основними цілями вивчення дисципліни «Сучасні аспекти цивільно-правової відповідальності» є формування у здобувачів вищої освіти системи науково-теоретичних та практичних знань щодо цивільно-правової відповідальності, визначення та розкриття актуальних проблем цивільно-правової відповідальності; поваги до законів, їх додержання та виконання в практичній діяльності.

3. Формат навчальної дисципліни.

Навчальна дисципліна проводиться в очній (offline) та змішаній (blended) формах відповідно до тематичного плану та розкладу занять.

4. Результати навчання

Результати вивчення дисципліни деталізують програмні результати навчання, передбачені відповідним стандартом вищої освіти України, що забезпечує здобувачам вищої освіти набуття необхідних компетентностей.

Компетентності відповідно до другого рівня вищої освіти ступеня магістр зі спеціальності 081 «Право»

Інтегральна компетентність	Здатність розв'язувати задачі дослідницького та/або інноваційного характеру у сфері права
Загальні компетентності	<p>ЗК2. Здатність проводити дослідження на відповідному рівні.</p> <p>ЗК3. Здатність до пошуку, оброблення та аналізу інформації з різних джерел.</p> <p>ЗК4. Здатність до адаптації та дії в новій ситуації.</p> <p>ЗК7. Здатність приймати обґрунтовані рішення.</p> <p>ЗК8. Здатність спілкуватися з представниками інших професійних груп різного рівня (з експертами з інших галузей знань/видів економічної діяльності).</p> <p>ЗК9. Здатність працювати в міжнародному контексті.</p>
Спеціальні (фахові, предметні) компетентності	<p>ФК1. Здатність застосовувати принципи верховенства права для розв'язання складних задач і проблем, у тому числі, у ситуаціях правової невизначеності.</p> <p>ФК5. Здатність використовувати сучасні правові доктрини та принципи у правотворчості та в процесі застосовування інститутів публічного і приватного права, а також кримінальної юстиції.</p> <p>ФК6. Здатність обґрунтовувати та мотивувати правові рішення, давати розгорнуту юридичну аргументацію.</p> <p>ФК7. Здатність застосовувати знання та розуміння основних засад (принципів) та процедур судочинства в Україні.</p> <p>ФК8. Здатність застосовувати медіацію та інші правові інструменти альтернативного позасудового розгляду та вирішення правових спорів.</p> <p>ФК10. Здатність ухвалювати рішення у ситуаціях, що вимагають системного, логічного та функціонального тлумачення норм права, а також розуміння особливостей практики їх застосування.</p> <p>ФК11. Здатність критично оцінювати ефективність представництва і захисту прав, свобод та інтересів клієнтів.</p> <p>ФК13. Здатність доносити до фахівців і нефахівців у сфері права інформацію, ідеї, зміст проблем та характер оптимальних рішень з належною аргументацією.</p> <p>ФК14. Здатність самостійно готувати проекти нормативно-правових актів, обґрунтовувати суспільну обумовленість їх прийняття, прогнозувати результати їх впливу на відповідні суспільні відносини.</p> <p>ФК15. Здатність самостійно готувати проекти актів правозастосування, враховуючи вимоги щодо їх законності, обґрунтованості та вмотивованості.</p>

Здобувачі другого рівня вищої освіти ступеня магістр зі спеціальності 081 «Право» повинні продемонструвати такі результати навчання:

ПРН 1. Оцінювати природу та характер суспільних процесів і явищ, і виявляти розуміння меж та механізмів їх правового регулювання.

ПРН 2. Співвідносити сучасну систему цивілізаційних цінностей з правовими

цінностями, принципами та професійними етичними стандартами.

ПРН 6. Обґрунтовано формулювати свою правову позицію, вміти опонувати, оцінювати докази та наводити переконливі аргументи.

ПРН 7. Дискутувати зі складних правових проблем, пропонувати і обґрунтовувати варіанти їх розв'язання.

ПРН 8. Оцінювати достовірність інформації та надійність джерел, ефективно опрацьовувати та використовувати інформацію для проведення наукових досліджень та практичної діяльності.

ПРН 11. Використовувати передові знання і методики у процесі правотворення та правозастосування інститутів публічного та приватного права і кримінальної юстиції.

ПРН 13. Аналізувати та оцінювати практику застосування окремих правових інститутів.

ПРН 14. Обґрунтовувати правову позицію на різних стадіях правозастосування.

ПРН 15. Мати практичні навички розв'язання проблем, пов'язаних з реалізацією процесуальних функцій суб'єктів правозастосування.

ПРН 17. Інтегрувати необхідні знання та розв'язувати складні задачі правозастосування у різних сферах професійної діяльності.

5. Обсяг навчальної дисципліни

Вид заняття	Загальна кількість годин
Лекції	8 год.
семінарські заняття / практичні	10/12 год.
самостійна робота	60 год.

6. Ознаки навчальної дисципліни:

Рік викладання	Семестр	спеціальність	рік навчання здобувачів вищої освіти	Нормативний/вибірковий
2021-2022	2	Право	I	вибірковий (В)

7. Пререквізити:

сучасні інформаційні технології в юридичній діяльності; право Європейського Союзу; юридична компаративістика; правові інструменти альтернативного вирішення спорів; приватне право: практика тлумачення і застосування.

Постреквізити:

нормотворча діяльність; проблеми регулювання трудових правовідносин; актуальні проблеми міжнародного приватного права; актуальні проблеми застосування сімейного законодавства; судова експертиза документів; сучасні аспекти цивільного права і процесу; особливості розгляду окремих категорій цивільних справ; сучасні аспекти права соціального забезпечення; актуальні проблеми авторського права; виконавче провадження в цивільному процесі; сучасні аспекти спадкового права; актуальні проблеми міжнародного приватного права.

8. Технічне та програмне забезпечення/обладнання.

З боку здобувачів вищої освіти:	наявні технічні та комп'ютерні пристрої з можливістю роботи в мережі Internet.
З боку науково-педагогічних працівників та навчального закладу:	наявні технічні та комп'ютерні пристрої з можливістю роботи в мережі Internet,

	використання доступних освітніх он-лайн платформ, відповідне навчально-методичне забезпечення (навчальна та робоча програма навчальної дисципліни «Сучасні аспекти цивільно-правової відповідальності», плани-конспекти проведення занять, методичні розробки організації самостійної та роботи здобувачів вищої освіти, тестові завдання для проведення поточного та підсумкового контролю засвоєння теоретичних знань, тощо.
--	--

9. Політики курсу.

Досягається за допомогою наступних складових:

- 1) здобувач вищої освіти має погодитися на дотримання принципів академічної доброчесності;
- 2) самостійне виконання навчальних завдань, завдань поточного та підсумкового контролю результатів навчання (для осіб з особливими освітніми потребами ця вимога застосовується з урахуванням їхніх індивідуальних потреб і можливостей);
- 3) посилення на джерела інформації у разі використання ідей, розробок, тверджень, відомостей;
- 4) надання достовірної інформації про результати власної навчальної (наукової, творчої) діяльності, використані методики досліджень і джерела інформації;
- 5) засвоєння тем пропущених лекційних занять здійснюється шляхом відпрацювання здобувачем вищої освіти (співбесіда, реферат, презентація, доповідь тощо). Пропущені практичні та (або) семінарські заняття, незалежно від причини пропуску, та незадовільні оцінки здобувач вищої освіти відпрацьовує науково-педагогічному працівникові згідно з графіком консультацій до складання підсумкового контролю з обов'язковою відміткою у журналі групи.

10. Схема навчальної дисципліни

Тема заняття, кількість годин план заняття, тези	Вид навчального заняття	Необхідне обладнання	Ресурси в інтернеті, література	Права та обов'язки здобувачів під час проведення навчального заняття	Перелік необхідних завдань, які мають виконати здобувачі на занятті	Бал (оцінки)	Примітки
Тема 1. Загальні положення цивільно-правової відповідальності (14 год.) Поняття, ознаки та функції цивільно-правової відповідальності. Види та форми цивільно-правової відповідальності. Договірна та недоговірна відповідальність. Часткова, солідарна та субсидіарна відповідальність. Умови цивільно-правової відповідальності. Склад цивільного правопорушення. Шкода. Протиправність. Причинний зв'язок. Вина. Форми вини. Загальні питання відповідальності без вини в цивільному праві. Проблема співвідношення відповідальності «за вину» та відповідальності без вини: історичний аспект. Поняття відповідальності без вини та її теорії. Звільнення від цивільно-	Лекція (2 год.), семінарське заняття (2 год.), самостійна робота (10 год.)	ноутбук, проєктор	1*	Отримувати якісні освітні послуги; справедливе та об'єктивне ставлення; виконувати вимоги освітньої програми навчальної дисципліни поважати гідність, права, свободи та законні інтереси всіх учасників освітнього процесу, дотримуватися етичних норм, тощо	Підготовка до занять буде дієвою, якщо здобувач творчо підійде до вивчення рекомендованих джерел, дасть їм критичний аналіз, висловить власну думку, обґрунтує її прикладами з судової практики. До семінарського заняття здобувач повинен підготувати короткі виступи з кожного контрольного питання теми. При підготовці до практичного заняття здобувач повинен розв'язати запропоновані задачі. Вирішення задач виконується письмово	5	3

<p>правової відповідальності. Непереборна сила. Випадок.</p> <p>Питання до семінарського заняття:</p> <p>1. Поняття цивільно-правової відповідальності. Проблеми її визначення.</p> <p>2. Види цивільно-правової відповідальності.</p> <p>3. Умови цивільно-правової відповідальності.</p> <p>4. Проблемні аспекти визначення причинного зв'язку в цивільному праві.</p> <p>5. Проблеми відповідальності "без вини".</p> <p>6. Підстави звільнення від цивільно-правової відповідальності.</p>					<p>обов'язковою аргументацією та посиланням на відповідні правові норми.</p>		
<p>Тема 2. Проблемні аспекти переддоговірної відповідальності в цивільному праві (12 год.)</p> <p>Сутність переддоговірних відносин. Розвиток концепції переддоговірної відповідальності. Види переддоговірних порушень. Особливості відповідальності за переддоговірні порушення. Попередній договір. Відповідальність за порушення під час проведення переговорів.</p> <p>Питання до семінарського заняття:</p> <p>1. Сутність переддоговірних відносин.</p> <p>2. Види переддоговірних порушень.</p> <p>3. Особливості відповідальності за переддоговірні порушення.</p>	<p>Семінарське заняття (2 год.), самостійна робота (10 год.)</p>	<p>ноутбук, проєктор</p>	<p>1*</p>	<p>Отримувати якісні освітні послуги; справедливе та об'єктивне ставлення; виконувати вимоги освітньої програми навчальної дисципліни поважати гідність, права, свободи та законні інтереси всіх учасників освітнього процесу, дотримуватися етичних норм, тощо</p>	<p>Підготовка до заняття буде дієвою, якщо здобувач творчо підійде до вивчення рекомендованих джерел, дасть їм критичний аналіз, висловить власну думку, обґрунтує її прикладами з судової практики. До семінарського заняття здобувач повинен підготувати короткі виступи з кожного контрольного питання теми.</p>	<p>5</p>	
<p>Тема 3. Цивільно-правова відповідальність в договірних зобов'язаннях щодо передачі майна у власність та тимчасове користування (18 год.)</p> <p>Теоретичні основи відповідальності за порушення договору в цивільному праві України: проблеми та основні концепції. Порушення договору як підстава відповідальності. Форми відповідальності сторін договірних зобов'язань. Неустойка як форма відповідальності в цивільному праві. Поняття неустойки та її подвійна правова природа. Співвідношення неустойки та інших форм цивільно-правової відповідальності. Проблемні аспекти такого розмежування. Відповідальність суб'єкта підприємницької діяльності за порушення договірних зобов'язань: проблемні аспекти. Види договорів про передачу майна у власність. Відповідальність сторін за договором купівлі-продажу. Відповідальність сторін за договором роздрібною купівлі-продажу. Договір поставки.</p>	<p>Лекція (2 год.), семінарське заняття (2 год.), практичне заняття (4 год.), самостійна робота (10 год.)</p>	<p>ноутбук, проєктор</p>	<p>1*</p>	<p>Отримувати якісні освітні послуги; справедливе та об'єктивне ставлення; виконувати вимоги освітньої програми навчальної дисципліни поважати гідність, права, свободи та законні інтереси всіх учасників освітнього процесу, дотримуватися етичних норм, тощо</p>	<p>Підготовка до занять буде дієвою, якщо здобувач творчо підійде до вивчення рекомендованих джерел, дасть їм критичний аналіз, висловить власну думку, обґрунтує її прикладами з судової практики. До семінарського заняття здобувач повинен підготувати короткі виступи з кожного контрольного питання теми. При підготовці до практичного заняття здобувач повинен розв'язати запропоновані задачі. Вирішення задач виконується з обов'язковою аргументацією та посиланням на відповідні правові норми.</p>	<p>5</p>	

<p>Правові наслідки порушення договору поставки. Відповідальність сторін за договором контракції сільськогосподарської продукції. Відповідальність сторін за договором постачання енергетичними та іншими ресурсами через приєднану мережу. Відповідальність сторін за договором ренти. Відповідальність набувача за договором довічного утримання (догляду). Види договорів про передачу майна у тимчасове користування. Відповідальність сторін за договором найму (оренди). Відповідальність сторін за договором прокату. Відповідальність сторін за договором найму (оренди) земельної ділянки. Відповідальність сторін за договором найму будівлі або іншої капітальної споруди. Відповідальність сторін за договором найму (оренди) транспортного засобу. Відповідальність сторін за договором лізингу. Відповідальність сторін за договором найму (оренди) житла. Договір позички. Правові наслідки неповернення речі після закінчення строку користування нею за договором позички.</p> <p>Питання до семінарського заняття:</p> <ol style="list-style-type: none"> 1. Теоретичні основи відповідальності за порушення договору в цивільному праві України: проблеми та основні концепції. 2. Порушення договору як підстава відповідальності. 3. Форми відповідальності сторін договірних зобов'язань. 4. Відповідальність суб'єкта підприємницької діяльності за порушення договірних зобов'язань: проблемні аспекти. 5. Цивільно-правова відповідальність в договорах про передачу майна у власність. 6. Цивільно-правова відповідальність в договорах про передачу майна у тимчасове користування. 						
<p>Тема 4. Цивільно-правова відповідальність в договірних зобов'язаннях щодо виконання робіт та надання послуг (18 год.) Види договорів про виконання робіт. Ризик у підрядних відносинах. Відповідальність сторін за договором підряду. Види договорів підряду. Договір побутового підряду. Права та обов'язки сторін.</p>	<p>Лекція (2 год.), семінарське заняття (2 год.), практичне заняття (4 год.), самостійна робота (10 год.)</p>	<p>ноутбук, проектор</p>	<p>1*</p>	<p>Отримувати якісні освітні послуги; справедливе та об'єктивне ставлення; виконувати вимоги освітньої програми навчальної дисципліни поважати гідність, права, свободи та законні інтереси всіх</p>	<p>Підготовка до занять буде дієвою, якщо здобувач творчо підійде до вивчення рекомендованих джерел, дасть їм критичний аналіз, висловить власну думку, обґрунтує її прикладами з судової практики. До семінарського</p>	<p>5</p>

<p>Субпідряд. Порядок прийняття об'єкта будівництва. Відповідальність сторін за договором будівельного підряду.</p> <p>Договір підряду на виконання проектних та пошукових робіт. Відповідальність сторін.</p> <p>Поняття та загальна характеристика договору на виконання науково-дослідних або дослідно-конструкторських та технологічних робіт. Сторони договору. Обов'язки сторін та правові наслідки їх порушення. Види договорів про надання послуг.</p> <p>Транспортні договори. Відповідальність сторін за договором про перевезення вантажів. Комерційний акт. Акт загальної форми.</p> <p>Договір зберігання та його види. Відповідальність зберігача. Відповідальність поклажодавця. Договір охорони. Випадки звільнення охорони від відповідальності.</p> <p>Договір страхування. Суб'єкти відносин страхування. Права та обов'язки сторін. Правові наслідки порушення договору страхування. Умови та порядок здійснення страхових виплат. Відмова від здійснення страхових виплат.</p> <p>Поняття та загальна характеристика договорів доручення та комісії. Права та обов'язки сторін за договорами комісії та доручення. Правові наслідки порушення договорів доручення та комісії.</p> <p>Поняття договору управління майном. Управитель майна його права та обов'язки. Вигодонабувач. Правові наслідки порушення договору управління майном.</p> <p>Питання до семінарського заняття:</p> <ol style="list-style-type: none"> 1. Види договорів про виконання робіт. 2. Відповідальність сторін за договором підряду. 3. Договір побутового підряду. Відповідальність сторін. 4. Порядок прийняття об'єкта будівництва. Відповідальність сторін за договором будівельного підряду. 5. Види договорів про надання послуг. 6. Відповідальність сторін за договором про перевезення вантажів. 7. Відповідальність зберігача за договором зберігання. 8. Відповідальність поклажодавця за договором зберігання. 9. Правові наслідки порушення договору страхування. Відмова від здійснення страхових виплат. 				<p>учасників освітнього процесу, дотримуватися етичних норм, тощо</p>	<p>заняття здобувач повинен підготувати короткі виступи з кожного контрольного питання теми. При підготовці до практичного заняття здобувач повинен розв'язати запропоновані задачі. Вирішення задач виконується письмово з обов'язковою аргументацією та посиланням на відповідні правові норми.</p>	
--	--	--	--	---	---	--

<p>Тема 5. Цивільно-правова відповідальність в договірних зобов'язаннях щодо здійснення кредитно-розрахункових відносин (12 год.)</p> <p>Поняття та правова природа позики. Відповідальність за невиконання або неналежне виконання договору позики. Забезпечення виконання договору позики.</p> <p>Поняття та правове регулювання кредитних відносин. Види кредитів.</p> <p>Поняття та загальна характеристика кредитного договору. Відмова від надання або одержання кредиту. Відповідальність за невиконання або неналежне виконання кредитного договору.</p> <p>Поняття та загальна характеристика договору банківського вкладу (депозиту). Відповідальність сторін.</p> <p>Договір банківського рахунку. Відповідальність за невиконання або неналежне виконання договору банківського рахунку.</p> <p>Договір факторингу: його поняття та ознаки. Виконання договору факторингу. Права та обов'язки сторін за договором факторингу. Відповідальність сторін.</p>	<p>Практичне заняття (2 год.), самостійна робота (10 год.)</p>	<p>ноутбук, проєктор</p>	<p>1*</p>	<p>Отримувати якісні освітні послуги; справедливе та об'єктивне ставлення; виконувати вимоги освітньої програми навчальної дисципліни поважати гідність, права, свободи та законні інтереси всіх учасників освітнього процесу, дотримуватися етичних норм, тощо</p>	<p>Підготовка до занять буде дієвою, якщо здобувач творчо підійде до вивчення рекомендованих джерел, дасть їм критичний аналіз, висловить власну думку, обґрунтує її прикладами з судової практики. До семінарського заняття здобувач повинен підготувати короткі виступи з кожного контрольного питання теми. При підготовці до практичного заняття здобувач повинен розв'язати запропоновані задачі. Вирішення задач виконується письмово з обов'язковою аргументацією та посиланням на відповідні правові норми.</p>	<p>5</p>
<p>Тема 6. Цивільно-правова відповідальність в недоговірних зобов'язаннях (16 год.)</p> <p>Поняття, елементи і система зобов'язань з відшкодування шкоди, джерела їх правового регулювання. Особливості окремих видів зобов'язань з відшкодування шкоди.</p> <p>Відшкодування шкоди, завданої прийняттям закону про припинення права власності на певне майно.</p> <p>Відшкодування юридичною або фізичною особою шкоди, завданої їх працівником.</p> <p>Відшкодування шкоди, завданої органами влади.</p> <p>Особливості відшкодування шкоди, завданої правоохоронними органами.</p> <p>Поняття та ознаки джерела підвищеної небезпеки.</p> <p>Відшкодування шкоди, завданої особами з пороками волі. Загальна характеристика та особливості відшкодування шкоди, завданої каліцтвом, іншим ушкодженням здоров'я або смертю потерпілого.</p> <p>Додаткові витрати. Витрати на поховання. Зобов'язання з відшкодування шкоди, завданої недоліками товарів (робіт), послуг.</p> <p>Питання до семінарського заняття:</p> <p>1. Поняття та особливості</p>	<p>Лекція (2 год.), семінарське заняття (2 год.), практичне заняття (2 год.), самостійна робота (10 год.)</p>	<p>ноутбук, проєктор</p>	<p>1*</p>	<p>Отримувати якісні освітні послуги; справедливе та об'єктивне ставлення; виконувати вимоги освітньої програми навчальної дисципліни поважати гідність, права, свободи та законні інтереси всіх учасників освітнього процесу, дотримуватися етичних норм, тощо</p>	<p>Підготовка до занять буде дієвою, якщо здобувач творчо підійде до вивчення рекомендованих джерел, дасть їм критичний аналіз, висловить власну думку, обґрунтує її прикладами з судової практики. До семінарського заняття здобувач повинен підготувати короткі виступи з кожного контрольного питання теми. При підготовці до практичного заняття здобувач повинен розв'язати запропоновані задачі. Вирішення задач виконується письмово з обов'язковою аргументацією та посиланням на відповідні правові норми.</p>	<p>5</p>

<p>деліктної відповідальності.</p> <p>2. Відмінності між договірною та деліктною відповідальністю.</p> <p>3. Система деліктних зобов'язань.</p> <p>4. Відшкодування шкоди, завданої правоохоронними та судовими органами: проблеми правового регулювання.</p> <p>5. Особливості відшкодування шкоди, завданої особами з дефектами волі.</p> <p>6. Особливості відшкодування шкоди, завданої джерелом підвищеної небезпеки.</p> <p>7. Відшкодування моральної шкоди: проблеми теорії та практики.</p> <p>8. Особливості відшкодування шкоди, завданої каліцтвом або іншим ушкодженням здоров'я фізичної особи.</p> <p>9. Особливості відшкодування шкоди, завданої смертю потерпілого.</p> <p>10. Відшкодування шкоди, завданої внаслідок недоліків товарів, робіт (послуг).</p> <p>11. Відшкодування шкоди, завданої особами з пороками волі. Загальна характеристика та особливості відшкодування шкоди, завданої каліцтвом, іншим ушкодженням здоров'я або смертю потерпілого. Додаткові витрати. Витрати на поховання. Зобов'язання з відшкодування шкоди, завданої недоліками товарів (робіт), послуг.</p>						
--	--	--	--	--	--	--

11. Система оцінювання та вимоги

<p>Загальна система оцінювання навчальної дисципліни</p>	<p>Участь в роботі впродовж семестру/екзамен – 60/40, тобто 100 бална за семестр:</p> <p>«<i>відмінно</i>» – здобувач демонструє повні і глибокі знання навчального матеріалу, достовірний рівень розвитку умінь та навичок, правильне й обґрунтоване формулювання практичних висновків, наводить повний обґрунтований розв'язок прикладів та задач, аналізує причинно-наслідкові зв'язки; вільно володіє науковими термінами;</p> <p>«<i>добре</i>» – здобувач демонструє повні знання навчального матеріалу, але допускає незначні пропуски фактичного матеріалу, вміє застосувати його до розв'язання конкретних прикладів та задач, у деяких випадках нечітко формулює загалом правильні відповіді, допускає окремі несуттєві помилки та неточності розв'язках;</p> <p>«<i>задовільно</i>» – здобувач володіє більшою частиною фактичного матеріалу, але викладає</p>
---	---

	його не досить послідовно і логічно, допускає істотні пропуски у відповіді, не завжди вміє правильно застосувати набуті знання до розв'язання конкретних прикладів та задач, нечітко, а інколи й невірно формулює основні твердження та причинно-наслідкові зв'язки; «незадовільно» – здобувач не володіє достатнім рівнем необхідних знань, умінь, навичок, науковими термінами
Вимоги до письмової роботи (за умови наявності)	Написання рефератів, доповідей, презентацій, тощо здійснюється відповідно до запропонованої тематики викладачем, з урахуванням програми навчальної дисципліни.
Семінарські та практичні заняття	Під час проведення семінарів (практичних занять) здобувачі працюють у такому форматі: 1) викладач оголошує вступну промову, перевіряє наявність здобувачів та оголошує навчальні питання заняття; 2) надається можливість оголошення доповідей, рефератів, презентацій тощо; 3) здобувачі відповідають на навчальні питання (практичні завдання), після кожного з них інші здобувачі вносять свої пропозиції та доповнення, а також задають додаткові запитання; 4) викладач підводить підсумки, відповідає на запитання здобувачів, оголошує оцінки та оголошує тему та завдання наступного заняття.
Умови допуску до підсумкового контролю	Відсутність невідпрацьованих пропусків занять та незадовільних оцінок, а також наявність більше 50% оцінок на аудиторних заняттях.

Оцінювання компетентності з навчальної роботи здобувача з дисципліни здійснюється шляхом встановлення відповідного рівня знань за кожне навчальне заняття та виставлення балів від 2 до 5 (табл. 1).

Таблиця 1

Аудиторна робота (поточне накопичення балів)	Підсумковий контроль	Підсумкова кількість балів
	залік	
Мах 60%	Мах 40%	Мах 100%
Тема 1. Тема 2. Тема 3. ... Тема 6. Самостійна робота		

Для занесення результатів компетентності здобувача у відомість обліку успішності, залікову книжку здобувача використовується таблиця співвідношення між рейтингом здобувача та ECTS оцінками (табл. 2).

Таблиця 2

Шкала оцінювання

Оцінка в балах	Оцінка за національною шкалою	Оцінка за шкалою ECTS
----------------	-------------------------------	-----------------------

		Оцінка	Пояснення
90-100	відмінно	A	відмінне виконання
85-89	добре	B	вище середнього рівня
75-84		C	загалом хороша робота
66-74	задовільно	D	непогано
60-65		E	виконання відповідає мінімальним критеріям
35-59	незадовільно	F _x	необхідне перескладання
1-34		F	необхідне повторне вивчення курсу

Список рекомендованої літератури:

Основна

1. Актуальні питання прикладної цивілістики: сімейне, трудове, земельне та житлове право. Науково-практичний посібник; [за заг. ред. д.ю.н. професора М.М. Ясинка]. – К.: Алерта, 2019. – 450 с.
2. Актуальні проблеми цивільного права і процесу [Текст] : навч. посібник / за ред. Я.В. Матвійчук. – К.: ДЕТУТ, 2012. – 177 с.
3. Актуальні проблеми цивільного права і цивільного процесу в Україні: Монографія / Я.М. Шевченко, Ю.Л. Бошицький, А.Ю. Бабаскін, В.М. Венецька, І.М. Кучеренко та ін. – К.: Ін-т держави і права ім. В.М. Корецького НАН України, 2005. – 456 с.
4. Бервено С.М. Проблеми договірного права України. – К.: Юрінком Інтер, 2006. – 392 с.
5. Боднар Т.В. Договірні зобов'язання в цивільному праві (загальні положення): навч. посібн. – К., 2007. – 280 с.
6. Бойко М.Д. Процесуальні документи у сфері цивільно-правових відносин. Зразки документів, коментарі, роз'яснення. – К.: "Центр учбової літератури", 2016. – 524 с.
7. Відшкодування моральної та матеріальної шкоди: Навчальний посібник / За ред. М.К. Галянтича. – К.: Юрінком Інтер, 2011. – 624с.
8. Відшкодування моральної шкоди. Коментар. Законодавство. Судова практика / за ред. М. К. Галянтича. – К.: Юрінком Інтер, 2013. – 288 с.
9. Григоренко Л.С. Банківські та кредитні відносини. Законодавство. Судова практика. Практичний посібник. – К.: "Центр учбової літератури", 2019. – 408 с.
10. Заїка Ю.О. Українське цивільне право: навч. посіб. – К.: КНТ, 2008. – 368 с.
11. Зеліско А. В. Підприємницькі юридичні особи приватного права як суб'єкти цивільних правовідносин : монографія / А. В. Зеліско. – Івано-Франківськ : Прикарпат. нац. ун-т ім. Василя Стефаника, 2017. – 445 с.
12. Зобов'язальне право України: Підручник / Голубева Н. Ю., Харитонов Є. О. – К.: Істина, 2011. – 848 с.
13. Іваненко Л. М., Язвінська О. М. Захист прав споживачів. – К.: Юрінком Інтер, 2014. – 496 с.
14. Каззафарова І.С. Теорія цивільно-правової відповідальності: Монографія / Ін-т держ. і права ім. В.М. Корецького НАН України. – О.: "Астропринт", 2006. – 264 с.
15. Кот О. О. Здійснення та захист суб'єктивних цивільних прав: проблеми теорії та судової практики : монографія / О. О. Кот. – К.: Алерта, 2017. – 494 с.
16. Матвєєв П. С. Цивільне право України: Навч. посіб. / П. С. Матвєєв. – 2-ге вид., допов. і перероб. – К.: Правова Єдність, 2018. – 84 с.
17. Отрадна О. О. Проблеми вдосконалення механізму цивільно-правового регулювання деліктних зобов'язань: монографія / О. О. Отрадна. – К.: Юрінком Інтер, 2014. –

328 с.

18. Отраднава О.О. Недоговірні зобов'язання в цивільному праві України: Навч. посібник. – К.: Юрінком Інтер, 2009. – 240 с.
19. Примак В.Д. Відшкодування моральної шкоди на засадах справедливості, розумності й добросовісності : монографія / В.Д. Примак. – К.: Юрінком Інтер, 2014. – 432 с.
20. Руснак Ю.І. Процесуальні документи в галузях цивільно-правових, трудових, сімейних, господарських, житлових та інших відносин. Зразки, коментарі, пояснення. Практичний посібник. – К.: "Центр учбової літератури", 2016. – 402 с.
21. Справи про відшкодування шкоди в судовій практиці: Навч.-метод. посіб. / За заг. ред. В.В. Луця, наук. ред. М.К. Галянтич. – Одеса: ОДУВС, 2009. – 428 с.
22. Тетарчук І.В. Договірне право України. Навчальний посібник для підготовки до іспитів. – К.: "Центр учбової літератури", 2019. – 260 с.
23. Тетарчук І.В. Зобов'язальне право України. Навчальний посібник для підготовки до іспитів. – К.: "Центр учбової літератури", 2016. – 192 с.
24. Транспортне право: навч. посібник [Текст] / за заг. ред. Ю.О. Заїки, Н.В. Демиденко. – К.: КНТ, 2014. – 184 с.
25. Цивільне право України. Братель О.Г., Пилипенко С.А.: [Посібник для підготовки до іспитів]. – К.: ФОП Ліпкан, 2010. – 256 с.
26. Цивільне право України. Договірні та недоговірні зобов'язання: [підручник] / [С. С. Бичкова, І. А. Бірюков, В. І. Бобрик та ін.]; за заг. ред. С. С. Бичкової. – 3-тє вид., змін. та допов. – К.: Алерта, 2014. – 496 с.
27. Цивільне право України. Загальна частина / за ред. О. В. Дзери, Н. С. Кузнєцової, Р. А. Майданика. – К.: Юрінком Інтер, 2014. – 976 с.
28. Цивільне право України. Загальна частина: [підручник] / За заг. ред. І.А. Бірюкова, Ю.О. Заїки. – К.: Алерта, 2014. – 510 с.
29. Цивільне право України. Особлива частина / за ред. О. В. Дзери, Н. С. Кузнєцової, Р. А. Майданика. – К.: Юрінком Інтер, 2014. – 1176 с.
30. Цивільне право України: навч. посібник / Р.О. Стефанчук (ред.). – К.: Правова єдність, 2009. – 536с.
31. Цивільне право України: Навчальний посібник / За заг. ред. В.П. Мироненко, І.С. Тімуш. – К.: КНТ, 2014. – 432 с.
32. Цивільне право України: Підручник / Старцев О.В., Харитонов Є.О., Харитонova О.І. – Видання третє, перероблене і доповнене. – К.: Істина, 2011. – 808 с.
33. Цивільне право. Практикум: навч. посіб. – 2-ге вид., перероб. та доп. / за ред. Р.А. Майданика (кер. авт. кол.), Н.С. Кузнєцової, О.В. Дзери. – К.: Правова єдність, 2009. – 752с.
34. Цивільне право: Підручник: у 2-х т. / В.І. Борисова (кер. авт. кол.), Л.М. Баранова, Т.І. Бегова та ін.; за ред. В.І. Борисової, І.В. Спасибо-Фатєєвої, В.Л. Яроцького. – Х.: Право, 2011. – Т. 1. – 656 с.
35. Цивільне право: Підручник: у 2-х т. / В.І. Борисова (кер. авт. кол.), Л.М. Баранова, Т.І. Бегова та ін.; за ред. В.І. Борисової, І.В. Спасибо-Фатєєвої, В.Л. Яроцького. – Х.: Право, 2011. – Т. 2. – 816 с.

Нормативно-правові акти

1. Конституція України : прийнята на п'ятій сесії Верховної Ради України 28 червня 1996 р. // Відомості Верховної Ради України. – 1996. – № 30. – Ст. 141.– Розд.2.
2. Цивільний кодекс України від 16.01.2003 р. № 435-IV // Відомості Верховної Ради України. – 2003. – № 40-44. – Ст. 356.
3. Закон України "Про використання ядерної енергії та радіаційну безпеку" від 8.02.1995 р. № 39/95-ВР // Відомості Верховної Ради України. – 1995. – № 12. – Ст. 81.
4. Закон України "Про загальнообов'язкове державне соціальне страхування від нещасного випадку на виробництві та професійного захворювання, які спричинили втрату

працевдатності" від 23.09.1999 р. // Відомості Верховної Ради України. – 1999. – № 46-47. – Ст. 403.

5. Закон України "Про залізничний транспорт" від 4.07.1996 р. № 273/96-ВР // Відомості Верховної Ради України. – 1996. – № 40. – Ст. 183.

6. Закон України "Про застава" від 02.10.1992 року // Відомості Верховної Ради України. – 1992. – № 47. – Ст. 642.

7. Закон України "Про захист прав споживачів" від 12.05.1991 р. в редакції Закону України від 01.12.2005 р. № 3161-IV // Відомості Верховної Ради України. – 2006. – № 7. – Ст.84.

8. Закон України "Про об'єкти підвищеної небезпеки" від 18.01.2001 р. № 2245-III // Відомості Верховної Ради України. – 2001. – № 15. – Ст. 73.

9. Закон України "Про поведження з радіоактивними відходами" від 30.06.1995 р. № 255/95-ВР // Відомості Верховної Ради України. – 1995. – № 27. – Ст. 198.

10. Закон України "Про порядок відшкодування шкоди, завданої громадянину незаконними діями органів, що здійснюють оперативно-розшукову діяльність, органів досудового розслідування, прокуратури і суду" від 1.12.1994 р. № 266/94-ВР // Відомості Верховної Ради України. – 1995. – № 1. – Ст. 1.

11. Закон України "Про цивільну відповідальність за ядерну шкоду та її фінансове забезпечення" від 13.12.2001 р. № 2893-III // Відомості Верховної Ради України. – 2002. – № 14. – Ст. 96.

12. Перелік професійних захворювань: Затверджено постановою Кабінету Міністрів України від 8.11.2000 р. № 1662 // Офіційний вісник України. – 2000. – № 45. – С. 87. – Ст. 1940.

13. Питання медико-соціальної експертизи: Затверджено постановою Кабінету Міністрів України від 3.12.2009 р. № 1317 // Офіційний вісник України. – 2009. – № 95. – Стор. 52. – Ст. 3265.

14. Порядок обчислення розміру фактичних витрат закладу охорони здоров'я на стаціонарне лікування потерпілого від злочинного діяння та зарахування стягнення з винних осіб коштів до відповідного бюджету і їх використання: Затверджено постановою Кабінету Міністрів України від 16.07.1993 р. № 545 // [Електронний ресурс] – Режим доступу: <http://zakon4.rada.gov.ua/laws/show/545-93-%D0%BF/print1390153637608004>

15. Порядок розслідування та ведення обліку нещасних випадків, професійних захворювань і аварій на виробництві НПАОП 0.00-6.02-04: Затверджено постановою Кабінету Міністрів України від 25.08.2004 р. № 1112 // Офіційний вісник України. – 2004. – № 35. – С. 55. – Ст. 2337.

16. Положення про застосування Закону України "Про порядок відшкодування шкоди, завданої громадянину незаконними діями органів дізнання, попереднього слідства, прокуратури і суду": Затверджено наказом Міністерства юстиції, Генеральної прокуратури та Міністерства фінансів України від 4.03.96 р. № 6/5/3/41 // [Електронний ресурс] – Режим доступу: <http://zakon4.rada.gov.ua/laws/show/z0106-96>.

17. Порядок та критерії встановлення медико-соціальними експертними комісіями ступеня стійкої втрати професійної працевдатності у відсотках працівникам, яким заподіяно ушкодження здоров'я, пов'язане з виконанням трудових обов'язків: Затверджено наказом Міністерства охорони здоров'я України від 5.06.2012 р. № 420 // Офіційний вісник України. – 2012. – № 71. – Стор. 208. – Ст. 2887.

18. Постанова Пленуму Верховного Суду України "Про застосування судами законодавства, що регулює захист честі, гідності і ділової репутації громадян та організацій" від 28 вересня 1990 р. № 7// Постанови Пленуму ВС України у цивільних справах. – К.: Видавничий дім "Скіф", 2005. – С. 109-114.

19. Постанова Пленуму Верховного Суду України "Про судову практику в справах про відшкодування моральної (немайнової) шкоди" від 31 березня 1995 р. № 4 // Постанови Пленуму ВС України у цивільних справах. – К.: Видавничий дім "Скіф", 2005. – С. 100-109.

20. Постанова Пленуму Верховного Суду України "Про практику розгляду судами цивільних справ за позовами про відшкодування шкоди" від 27.03.1992 р. № 6 // Постанови Пленуму ВС України у цивільних справах. – К.: Видавничий дім "Скіф", 2005. – 304 с. – С. 71-90.

21. Постанова Пленуму Верховного Суду України "Про відшкодування витрат на стаціонарне лікування особи, яка потерпіла від злочину, та судових витрат" від 7.07.1995 р. № 11 // [Електронний ресурс] – Режим доступу: <http://zakon4.rada.gov.ua/laws/show/v0011700-95/print1390153637608004>

22. Постанова Пленуму Вищого спеціалізованого суду України з розгляду цивільних і кримінальних справ "Про практику застосування судами законодавства при вирішенні спорів, що виникають із кредитних правовідносин" від 30.03.2012 р. № 5 // Закон і Бізнес від 04.2012 р. – 2012. – № 18.

23. Постанова Пленуму Вищого спеціалізованого суду України з розгляду цивільних і кримінальних справ "Про узагальнення судової практики розгляду судами цивільних справ про відшкодування шкоди, завданої джерелом підвищеної небезпеки, у 2010 – 2011 роках" від 30.03.2012 р. № 2 // Закон і Бізнес від 04.2012 р. – 2012. – № 18.

Додаткова література

1. Агафонов С. Особливості відшкодування моральної шкоди за законодавством України / С. Агафонов // Юридичний журнал. – 2007. – № 6. – С. 100-102.

2. Бородін М. Розгляд цивільних справ, які впливають із зобов'язань щодо відшкодування шкоди, завданої внаслідок ДТП / М. Бородін // Право України. – 2010. – № 7. – С. 101-107.

3. Булеца С.Б. Місце джерела підвищеної небезпеки при здійсненні медичної діяльності / С. Б. Булеца // Адвокат. – 2012. – № 3. – С. 19-23.

4. Гіждіван Л. Про загальні питання міжнародної відповідальності за екологічну шкоду / Л. Гіждіван // Право України. – 2010. – № 7. – С. 164-169.

5. Гопанчук В., Матвєєнко Т. Теоретико-правова характеристика функціонування системи ядерного страхування як цивільно-правового способу фінансового забезпечення відшкодування ядерної шкоди / В. Гопанчук, Т. Матвєєнко // Підприємство, господарство і право. – 2013. – № 3. – С. 7-10.

6. Горян Е.В., Завоюра Я.О. Відшкодування моральної шкоди при здійсненні міжнародних повітряних перевезень / Е. В. Горян, Я. О. Завоюра // Часопис Академії адвокатури України. – 2012. – № 1. – С. 101-106.

7. Демиденко Н.В. Джерело підвищеної небезпеки в цивільному законодавстві України: історія та сучасність // Оптимізація цивільного та цивільно-процесуального законодавства України [Текст]: Матеріали Всеукр. наук.-теорет. конф. (Київ, 22 вересня 2011р.). – К.: НАВС, 2011. – С. 35-37.

8. Єгоричева О. Способи захисту прав споживачів у разі придбання ними товарів неналежної якості / О. Єгоричева // Підприємництво, господарство і право. – 2013. – № 10. – С. 20-24.

9. Заварза Т. Поняття та підстави деліктної відповідальності лікувальних закладів за неналежне лікування / Т. Заварза // Підприємництво, господарство і право. – 2013. – № 10. – С. 29-34.

10. Кінаш Я., Терехова О. Проблеми страхування цивільно-правової відповідальності та шляхи її вирішення / Я. Кінаш, О. Терехова // Право України. – 2013. – № 1-2. – С. 344-350.

11. Колісникова Г. Суб'єктний склад зобов'язання щодо відшкодування шкоди, завданої споживачу / Г. Колісникова // *Право України*. – 2010. – № 7. – С. 210-216.
12. Коросташивець Ю. До питання про відповідальність за договором на готельне обслуговування / Ю. Коросташивець // *Підприємство, господарство і право*. – 2013. – № 3. – С. 33-37.
13. Косінова К. С. Різновиди договору купівлі-продажу: проблемні питання розмежування / К. С. Косінова // *Право України*. – 2016. – № 1. – С. 204-209.
14. Коструба А. В. Теоретичні аспекти припинення договірних зобов'язань у цивільному праві України / А. В. Коструба // *Право України*. – 2017. – № 7. – С. 109-124.
15. Кот О. О. Спеціальні способи захисту суб'єктивних цивільних прав / О. О. Кот // *Право України*. – 2017. – № 1. – С. 91-100.
16. Кот О. О. Способи захисту сторін договору в приватному праві України / О. О. Кот // *Право України*. – 2014. – № 2. – С. 220-227.
17. Крисань Т. Розмежування державного (правового) примусу й юридичної гарантії / Т. Крисань // *Підприємство, господарство і право*. – 2013. – № 3. – С. 24-27.
18. Ломака В. Відповідальність вантажовідправника та вантажоодержувача за несвоєчасну оплату перевезення вантажів залізничним транспортом / В. Ломака // *Вісник НАПрНУ*. – 2010. – № 1 (60). – С. 169-179.
19. Лукасевич-Крутник І.С. Відповідальність замовника за договором підяду на проведення проектних та пошукових робіт / І. С. Лукасевич-Крутник // *Адвокат*. – 2012. – № 2. – С. 34-38.
20. Луць В. В. Строки і терміни у цивільно-правових договорах: окремі аспекти / В. В. Луць // *Право України*. – 2015. – № 4. – С. 43-50.
21. Міхно О. Деякі загальні положення про цивільно-правову відповідальність / О. Міхно // *Підприємство, господарство і право*. – 2009. – № 7. – С. 71-74.
22. Немченко С. Цивільно-правова характеристика відмови від виконання договору / С. Немченко // *Підприємство, господарство і право*. – 2013. – № 1. – С. 21-24.
23. Петрицин Н.Т. До питання про сутність юридичної відповідальності / Н. Т. Петрицин // *Часопис Академії адвокатури України*. – 2012. – № 1. – С. 53-59.
24. Примак В. Критерії визначення розміру відшкодування за завдану моральну шкоду / В. Примак // *Підприємство, господарство і право*. – 2014. – № 4. – С. 25-28.
25. Примак В. Визначення вини як умови цивільно-правової відповідальності / В. Примак // *Право України*. – 2002. – № 10. – С. 115 – 116.
26. Романюк Я. М. Загальні положення тлумачення договорів у цивільному праві України / Я. М. Романюк // *Право України*. – 2017. – № 2. – С. 165-171.
27. Рубан О. О. Компенсація моральної шкоди працівнику, заподіяної йому при виконанні ним своїх обов'язків / О. О. Рубан // *Право України*. – 2015. – № 6. – С. 223-233.
28. Синиця В.В. Шкода, спричинена лікуванням: деякі медико-правові аспекти / В. В. Синиця // *Адвокат*. – 2012. – № 3. – С. 24-26.
29. Сібільов М. Підстава та умови цивільно-правової відповідальності за порушення договірних зобов'язань за чинним законодавством України // *Вісник Академії правових наук України*. – 2004. – № 2. – С. 80-88.
30. Судова практика. Вирішення спорів у справах про визнання кредитних договорів недійсними / О.В. Благовестев. – К.: Юрінком Інтер, 2012. – 768 с.
31. Токарева В. Відповідальність сторін за порушення договору страхування творів мистецтва, предметів колекціонування та антикваріату / В. Токарева // *Юридичний вісник*. – 2012. – № 1. – С. 133-139.
32. Харитонов Є. О. Зобов'язання, що виникають внаслідок відвернення шкоди, у Цивільному кодексі України / Є. О. Харитонов // *Право України*. – 2015. – № 4. – С. 26-34.

33. Шиян О. До питання встановлення вини у справах з відшкодування шкоди, завданої джерелами підвищеної небезпеки / О. Шиян // Право України. – 2010. – № 6. – С. 208-214.

Інформаційні ресурси

1. <http://zakon1.rada.gov.ua> – Законодавство України
2. <http://rada.gov.ua> – офіційний веб-сайт Верховної Ради України
3. <http://www.president.gov.ua/> - Президент України
4. <http://www.kmu.gov.ua> – Урядовий портал (Кабінет Міністрів України)
5. <http://www.minjust.gov.ua> – Міністерство юстиції України
6. <http://court.gov.ua/> - Судова влада України
7. <https://unba.org.ua/> - Національна асоціація адвокатів України
8. <http://npu.in.ua/> – Нотаріальна палата України
9. <http://old.minjust.gov.ua/section/286> – Єдині та державні реєстри в сфері нотаріату
10. <http://www.ccu.gov.ua/> - Конституційний суд України
11. https://supreme.court.gov.ua/supreme/gromadyanam/perelik_sprav/ - інформаційний сервер Верховного Суду
12. <http://reestr.court.gov.ua/> - Єдиний державний реєстр судових рішень
13. <http://court.gov.ua/sudy/> - Судова влада України
14. <https://hcj.gov.ua/> - Вища рада правосуддя
15. <http://nbuv.gov.ua> - Національна бібліотека України імені В.І. Вернадського
16. <https://www.lawportal.com.ua/> - Юридичний портал України
17. <http://www.nbuv.gov.ua/nyub/journals.html>. - Наукова юридична періодика України
18. http://irbis-nbuv.gov.ua/info_law.html - Юридичні інформаційні ресурси
19. <http://jurconsult.net.ua/> - Всеукраїнських юридичний портал
20. <http://law.univ.kiev.ua/> - Сайт юридичного факультету Київського національного університету ім. Т. Шевченка
21. <http://elar.naiu.kiev.ua> – електронний репозитарій НАВС

Силабус схвалено на засіданні кафедри цивільно-правових дисциплін
Протокол від 16.07.2021 року, № 23

Завідувач кафедри цивільно-правових дисциплін
полковник поліції

Валентина МИРОНЕНКО